

Про затвердження Порядку організації і проведення військового стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів фахової передвищої військової освіти

z0155-24 від 2024.02.27

Статус: Акт чинний

Версія від: 27 лютого 2024

Набуття чинності:

27 лютого 2024 року

	
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ	
НАКАЗ	
12.01.2024 № 23	
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30 січня 2024 р. за № 155/41500

Про затвердження Порядку організації і проведення військового стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів фахової передвищої військової освіти

{Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони

№ 73 від 01.02.2024}

Відповідно до пунктів 1, 14 частини четвертої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», пунктів 1, 6 частини другої статті 14 Закону України «Про фахову передвищу освіту» та підпункту 41 пункту 4 Положення про Міністерство оборони України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 року № 671 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 730), та з метою подальшого вдосконалення організації і проведення військового стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів фахової передвищої військової освіти НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок організації і проведення військового стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів фахової передвищої військової освіти, що додається.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства оборони України від 12 січня 2016 року № 5 «Про затвердження Інструкції про порядок організації і проведення військового (флотського) стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів (слухачів, студентів) вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05 лютого 2016 року за № 191/28321.
3. Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.
4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр оборони України	Р. Умєров
ПОГОДЖЕНО: Т.в.о. Міністра освіти і науки України	Є. Кудрявець
ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства оборони України	

12 січня 2024 року № 23

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
30 січня 2024 р.
за № 155/41500

ПОРЯДОК

організації і проведення військового стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти та закладів фахової передвищої військової освіти

І. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає організацію і проведення військового стажування (далі - стажування), навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної, інших видів практики (далі - практика) курсантів та слухачів вищих військових навчальних закладів (далі - ВВНЗ), військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти (далі - ВВП ЗВО), закладів фахової передвищої військової освіти (далі - ЗФПВО), що належать до сфери управління Міністерства оборони України.

Стажування (практика) курсантів та слухачів є складовою практичної підготовки військових фахівців різних рівнів вищої освіти для Збройних Сил України, інших складових сил оборони.

Порядок організації і проведення стажування (практики) військових фахівців, підготовка яких здійснюється за замовленням інших складових сил оборони, визначається відповідними договорами між Міністерством оборони України та замовниками на підготовку фахівців.

Окремі види практик, визначені навчальними планами (робочими програмами навчальних дисциплін), можуть проводитися у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах), що підпорядковані іншим складовим сил оборони.

Стажування (практика) курсантів та слухачів заочної форми навчання може бути організовано у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах) за місцем проходження ними військової служби.

Стажування (практика) курсантів та слухачів може бути проведена на території країн-партнерів на підставі відповідних контрактів (угод) за рішенням заступників Міністра оборони України

Для військовослужбовців інших держав, які навчаються у ВВНЗ, ВВП ЗВО та ЗФПВО, порядок

проведення стажування (практики) визначається у відповідних контрактах (договорах).

Для проходження зазначеними військовослужбовцями стажування (практики) на території держав-замовників їм видаються навчальна програма стажування (практики) та індивідуальне завдання. Під час проходження стажування (практики) в межах України військовослужбовці інших держав дотримуються положень цього Порядку в повному обсязі. Після закінчення стажування (практики) вони складають звіт у порядку, установленому ВВНЗ, ВВП ЗВО або ЗФПВО.

2. Стажування проводиться з метою набуття та вдосконалення курсантами та слухачами необхідних знань, умінь та практичних навичок у виконанні обов'язків за відповідною посадою у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах) Збройних Сил України або у військових формуваннях, що підпорядковані іншим складовим сил оборони.

3. Стажування організовується для курсантів та слухачів випускних курсів та проводиться у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах), навчальних центрах, що належать до сфери управління Міністерства оборони України (за їх згодою), та ремонтних баз Збройних Сил України на посадах та типах озброєння і військової техніки (далі - ОВТ), на яких передбачається проходження ними служби після закінчення ВВНЗ, ВВП ЗВО та ЗФПВО за відповідною спеціальністю (спеціалізацією).

4. Основними завданнями стажування курсантів та слухачів є:

набуття вмінь і навичок у виконанні службових обов'язків у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах) на відповідних посадах;

удосконалення польової виучки, практичних умінь та навичок у керівництві підрозділами (військовими частинами) при проведенні заходів підготовки до бойового застосування та повсякденної діяльності (при організації та проведенні занять з бойової підготовки, веденні мобілізаційної роботи, організації служби військ та інших складових повсякденної діяльності);

набуття умінь та навичок з організації морально-психологічного забезпечення дій підрозділів, виконання службових (бойових) функцій у військових частинах (підрозділах);

удосконалення умінь та навичок з організації експлуатації, ремонту та збереження ОВТ і охорони навколишнього середовища;

поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час навчання, добір фактичного матеріалу для виконання індивідуального навчального плану.

5. Тривалість і строки стажування визначаються освітніми (освітньо-професійними або освітньо-науковими) програмами за кожною спеціальністю (спеціалізацією) та навчальними планами

ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО.

Тривалість і строки стажування курсантів та слухачів за кордоном визначаються відповідно до вимог країни-партнера, де передбачається проведення стажування, але не повинні перевищувати встановлені навчальними планами ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО вдвічі.

6. Практика проводиться з метою набуття курсантами та слухачами умінь та практичних навичок у виконанні технічного обслуговування та ремонту ОВТ, реалізації службових завдань військово-професійної діяльності.

Перелік усіх видів практики для кожної спеціальності (спеціалізації), їх форми, тривалість і строки проведення визначаються в навчальних планах.

Зміст і послідовність практики визначаються навчальною програмою практики, що розробляється профільною кафедрою згідно з навчальним планом.

{Абзац третій пункту 6 розділу I із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

7. Практика організовується та проводиться відповідно до навчального плану ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах), навчальних центрах, підрозділах забезпечення освітнього процесу (структурних підрозділах) ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО, а також на державних підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства оборони України (за їх згодою), та ремонтних базах Збройних Сил України.

8. Основними завданнями практики курсантів та слухачів є:

набуття умінь і навичок у виконанні обов'язків за призначенням на відповідних посадах у підрозділах;

набуття навичок з експлуатації, ремонту, виробництва й збереження ОВТ, засобів обслуговування та ремонту, організації обліку, категоріювання і списання техніки й озброєння;

вивчення виробництва та практичне оволодіння технологічними процесами ремонту, ознайомлення з устаткуванням і технологічним оснащенням підприємств, засобами автоматизації управління, технікою безпеки на виробництві, заходами з охорони навколишнього середовища.

9. Навчальні програми стажування (практики) розробляються у ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО, погоджуються із замовниками та Центральним управлінням військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України та затверджуються начальником ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО.

При проведенні стажування (практики) за кордоном навчальні програми стажування (практики) розробляються відповідно до вимог країн-партнерів.

10. Для курсантів та слухачів, які не пройшли стажування (практику) з поважних причин у термін, передбачений навчальним планом, начальники ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО організують його (її) проведення в підрозділах (військових частинах) забезпечення освітнього процесу ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО.

11. Для навчально-методичного керівництва та контролю за виконанням навчальної програми стажування (практики) курсантів та слухачів від ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО призначаються керівники стажування (практики) з числа науково-педагогічних (наукових, педагогічних) працівників, начальників курсів (курсівих офіцерів) з розрахунку один керівник на одну навчальну групу (команду) за відповідною спеціальністю (спеціалізацією).

12. Проходження стажування (практики) двома чи більше курсантами або слухачами на одній і тій самій посаді в одній і тій самій військовій частині (установі, організації, підприємстві) або використання їх не за призначенням на посадах та роботах, не пов'язаних з виконанням навчальної програми стажування (практики), а також повернення їх до ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО раніше встановленого строку забороняється.

II. Організація та керівництво стажуванням (практикою) курсантів та слухачів

1. Посадовими особами, відповідальними за організацію, проведення і контроль стажування слухачів оперативного рівня військової освіти Національного університету оборони України, є начальник Генерального штабу Збройних Сил України, керівники структурних підрозділів Міністерства оборони України та органів військового управління Збройних Сил України, які є замовниками на підготовку військових фахівців, начальник Національного університету оборони України.

Посадовими особами, відповідальними за організацію, проведення і контроль стажування (практики) курсантів та слухачів інших ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО, є керівники структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та органів військового управління Збройних Сил України, які є замовниками на підготовку військових фахівців (далі - замовники), керівники структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, органів військового управління Збройних Сил України, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО, та начальники ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО.

2. Начальники ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО щороку до 01 вересня подають замовникам та керівникам органів військового управління Збройних Сил України, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО (крім Національного університету оборони України),

заявки на виділення місць для проходження стажування (практики) курсантами та слухачами у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах) на наступний календарний рік (крім слухачів, які здобувають оперативний рівень військової освіти).

Начальник Національного університету оборони України подає заявки на виділення місць для проходження стажування (практики) курсантами та слухачами, які здобувають тактичний рівень військової освіти, до замовників.

Форма Заявки на виділення місць для проходження стажування (практики) курсантами та слухачами у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах) на наступний календарний рік (далі - Заявка на виділення місць) наведена в додатку 1 до цього Порядку.

3. Замовники відповідно до Заявок на виділення місць опрацьовують пропозиції до Плану проведення стажування (практики) курсантів та слухачів ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО (далі - План проведення стажування (практики)), які навчаються за їх замовленням на наступний календарний рік, форма якого наведена в додатку 2 до цього Порядку, і щороку до 31 жовтня подають їх керівникам органів військового управління Збройних Сил України, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО.

Пропозиції до Плану проведення стажування (практики) для курсантів та слухачів, які здобувають тактичний рівень військової освіти в Національному університеті оборони України, подаються безпосередньо начальнику Національного університету оборони України.

4. Керівники структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та органів військового управління Збройних Сил України, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО (крім Національного університету оборони України), на підставі Заявок замовників на виділення місць розробляють проекти Планів проведення стажування (практики) для кожного ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО, погоджують їх з Кадровим центром Збройних Сил України щодо відповідності найменувань типових посад та їх кількості у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах) до спланованих на проведення стажування (практики) курсантів та слухачів, і до 20 грудня, що передє року проведення стажування (практики), подають на затвердження начальнику Генерального штабу Збройних Сил України через Центральне управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України.

Витяги з Планів проведення стажування (практики) доводяться керівниками структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та органів військового управління Збройних Сил України, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ, ВВП

ЗВО, ЗФПВО (крім Національного університету оборони України), протягом 10 днів після затвердження Планів проведення стажування (практики) до:

керівників органів військового управління Збройних Сил України, у підпорядкуванні яких перебувають військові частини (установи, організації, підприємства), в яких сплановано проведення стажування (практики);

відповідних замовників;

командирів військових частин, безпосередньо підпорядкованих Міністерству оборони України та Головнокомандувачу Збройних Сил України, в яких сплановано проведення стажування (практики);

начальників ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО.

5. Для розроблення Плану проведення стажування (практики) слухачів Національного університету оборони України, які здобувають оперативний рівень військової освіти, Національний університет оборони України до 30 вересня року, що передє року проведення стажування (практики), надсилає до замовників Список слухачів Національного університету оборони України, які здобувають оперативний рівень військової освіти, форма якого визначена у додатку 3 до цього Порядку.

Замовники опрацьовують пропозиції щодо проходження курсантами та слухачами Національного університету оборони України стажування (практики) в наступному календарному році, місця проведення та посади, на яких передбачається проходження стажування (практики), опрацьовують пропозиції до проєкту Плану проведення стажування (практики) та надсилають їх до 20 листопада року, що передє року проведення стажування (практики), для слухачів, які здобувають оперативний рівень військової освіти до Центрального управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України, для курсантів та слухачів, які здобувають тактичний рівень військової освіти безпосередньо начальнику Національного університету оборони України. Національний університет оборони України до 20 грудня року, що передє року проведення стажування, розробляє проєкт Плану проведення стажування (практики) курсантів та слухачів, які здобувають тактичний рівень військової освіти, погоджує його з Кадровим центром Збройних Сил України та подає на затвердження начальнику Генерального штабу Збройних Сил України через Центральне управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України.

6. Центральне управління військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України до 20 грудня року, що передє року проведення стажування, розробляє проєкт Плану проведення стажування (практики) слухачів Національного університету оборони України, які здобувають

оперативний рівень військової освіти, погоджує його з Кадровим центром Збройних Сил України та подає на затвердження начальнику Генерального штабу Збройних Сил України.

Витяги з затвердженого Плану проведення стажування (практики) курсантів та слухачів Національного університету оборони України протягом 10 діб після затвердження доводяться Центральним управлінням військової освіти Генерального штабу Збройних Сил України до відповідних замовників та до начальника Національного університету оборони України.

7. На підставі затверджених начальником Генерального штабу Збройних Сил України Планів проведення стажування (практики) замовники, керівники органів військового управління Збройних Сил України не пізніше ніж за місяць до початку стажування (практики) видають відповідні накази (розпорядження) про організацію та проведення стажування (практики) у підпорядкованих їм військових частинах (установах, організаціях, підприємствах).

8. Навчальні відділи (відділення, частини) ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО після отримання відповідних наказів (розпоряджень) відповідно до рейтингу випускників розподіляють курсантів та слухачів до військових частин (установ, організацій, підприємств) за відповідними посадами стажування (практики).

Розподіл здійснюється відповідно до рейтингових списків курсантів та слухачів з урахуванням їх вибору посади, місця проведення стажування (практики), ділових, лідерських та особистісних якостей випускника.

9. Начальники ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО своїми наказами призначають інститути, факультети та кафедри (циклові комісії), що відповідають за проведення стажування (практики) за відповідними спеціальностями (спеціалізаціями), призначають керівників стажування (практики), визначають завдання, порядок проведення стажування (практики) і звітності.

10. Навчально-методичне керівництво стажуванням (практикою) курсантів та слухачів здійснюють інститути, факультети, кафедри (циклові комісії), що розробляють навчальні програми стажування (практики).

Перелік усіх видів стажування (практики), їх форми, тривалість і строки проведення визначаються відповідною освітньою програмою та навчальним планом.

Навчальна програма стажування (практики) - це навчальний документ ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО, який регламентує порядок проведення окремо взятого виду практичної підготовки здобувачів освіти.

Навчальна програма стажування (практики) повинна:

відповідати вимогам відповідної освітньої програми, професійного стандарту, передбачати

набуття здобувачами освіти певних професійних компетентностей;

містити опис порядку та конкретні критерії оцінювання результатів навчального стажування (практики).

Навчальна програма стажування (практики) повинна включати:

титульну сторінку;

мету, навчальні завдання, що опрацьовуються під час проведення стажування (практики), план (порядок) його (її) проходження;

терміни проходження стажування (практики);

перелік знань, умінь інших компетентностей, які має набутти здобувач освіти під час проведення стажування (практики);

обов'язки здобувачів освіти під час проведення стажування (практики);

обов'язки керівників стажування (практики) від ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО і керівників стажування (практики) зі складу посадових осіб військових частин (установ, організацій, підприємств);

вимоги до звіту, що складається здобувачами освіти за підсумками проведення стажування (практики);

критерії оцінювання знань, умінь, інших компетентностей, здобутих здобувачами освіти під час проведення стажування (практики);

методичні рекомендації щодо проведення стажування (практики) тощо.

Зміст навчальної програми стажування (практики) повинен відповідати меті та завданням стажування (практики), враховувати особливості їх проведення за відповідною освітньою програмою і передбачати поглиблення та закріплення знань, умінь та відповідних компетентностей здобувачем освіти, набуття ним практичних навичок виконання службових (бойових) функцій на визначених посадах у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах).

Навчальна програма стажування (практики) повинна оновлюватися не рідше ніж один раз на п'ять років.

11. З метою більш якісної організації та проведення стажування (практики) курсантів та слухачів ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО здійснюють такі заходи:

організують вивчення курсантами та слухачами ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО, які відряджаються на стажування (практику), навчальних програм стажування (практики), документів з питань

організації бойової підготовки, вимог програм і планів бойової підготовки військових частин (підрозділів) та інших необхідних документів;

забезпечують розроблення і видання методичних посібників, пам'яток, рекомендацій з організації і проведення стажування (практики), розроблення формалізованих документів для написання планів-конспектів;

проведення з курсантами та слухачами показових, інструкторсько-методичних занять та інструктажів;

оформлення в установленому порядку керівникам стажування (практики), курсантам та слухачам необхідних документів щодо надання доступу до відомостей, що становлять державну таємницю.

12. Індивідуальні завдання на стажування (практику) курсантів та слухачів розробляються як додаток до навчальної програми стажування (практики) та включають питання, пов'язані зі збором методичних матеріалів для виконання кваліфікаційних робіт (проектів, завдань), підготовки до єдиного державного кваліфікаційного іспиту, морально-психологічним забезпеченням, роботою з особовим складом, удосконаленням і створенням матеріально-технічної бази та методики навчання особового складу з урахуванням вивчення питань з підготовки та ведення операцій, бою та їх забезпечення.

13. Начальники ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО:

відповідають за організацію та якісне проведення стажування (практики) курсантів та слухачів; забезпечують своєчасне розроблення інститутами, факультетами, кафедрами (цикловими комісіями) навчальних програм стажування (практики) та індивідуальних завдань для кожного курсанта та слухача;

призначають науково-педагогічних (наукових, педагогічних) працівників для керівництва стажуванням (практикою) курсантів та слухачів з урахуванням можливості одночасного проходження ними стажування на відповідних посадах тривалістю не менше 50 % часу, відведеного на стажування курсантів та слухачів;

за місяць до початку стажування (практики) надсилають командирам військових частин і керівникам установ (організацій, підприємств) оформлені в установленому порядку навчальні програми стажування (практики), прізвища керівників та списки курсантів та слухачів;

організують своєчасну відправку курсантів та слухачів до місць проведення стажування (практики) та контролюють його (її) проведення;

організують розгляд звітів за результатами стажування (практики) на вченій (педагогічній) раді

ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО (інституту, факультету, кафедри військової підготовки, циклової комісії).

14. Науково-педагогічні (наукові, педагогічні) працівники, інші посадові особи, які направлені для керівництва стажуванням (практикою) курсантів та слухачів від ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО: вивчають до початку стажування нормативно-правові акти з питань організації та проведення стажування (практики), навчальні програми стажування (практики) курсантів та слухачів, навчально-методичні матеріали;

розробляють план роботи, з'ясовують питання відправки та слідування курсантів та слухачів до місць стажування (практики) та у зворотному напрямку;

здійснюють контроль за прибуттям курсантів та слухачів до військових частин (установ, організацій, підприємств), призначенням їх на посади для стажування (практики), умовами їх розташування та матеріального забезпечення, за підготовкою та проведенням курсантами та слухачами занять (заходів), не допускають залучення курсантів та слухачів до заходів, не передбачених навчальною програмою стажування (практики), відповідають за якісне виконання курсантами та слухачами навчальних програм стажування (практики), стан військової дисципліни;

постійно підтримують зв'язок з командуванням військових частин (керівництвом установ, організацій, підприємств) з метою якісного проведення стажування (практики) курсантів та слухачів;

контролюють забезпечення командирами військових частин (керівниками установ, організацій, підприємств) належних умов стажування (практики) і проведення ними інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;

не рідше одного разу на тиждень проводять підбиття підсумків роботи курсантів та слухачів та уточнюють завдання на наступний тиждень, контролюють правильність ведення ними журналів стажування (практики) та своєчасність складання звітів;

вивчають рівень підготовки кожного курсанта та слухача, його ставлення до військової служби, організаторські здібності, командирські якості та методичні навички, вміння навчати підлеглих;

вивчають організацію бойової підготовки, мобілізаційну роботу, форми та методи навчання і роботи з особовим складом, організацію служби військ та військового господарства, експлуатації, ремонту та збереження ОВТ, обладнання польової та матеріально-технічної бази з метою застосування нових досягнень (розробок) та передового досвіду в освітньому процесі ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО.

Крім того, керівники виробничої (ремонтної) практики на підприємствах, які призначаються від ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО:

підбивають підсумки роботи курсантів та слухачів на робочих місцях на підставі особистих бесід з ними, спостережень, а також оцінок, даних бригадирами (майстрами), виставляють у картці обліку виробничої практики оцінку за роботу на кожному робочому місці;

вивчають обладнання і технологічне оснащення підприємства, технологічний процес ремонту (виробництва) ОВТ, організацію й управління виробництвом з метою застосування нових досягнень (розробок) та передового досвіду в освітньому процесі ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО.

15. Повсякденна діяльність керівників стажування (практики) курсантів та слухачів під час проведення стажування (практики) здійснюється відповідно до Плану роботи керівника стажування (практики) (додаток 4).

{Абзац перший пункту 15 розділу II

із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

Керівники стажування (практики) курсантів та слухачів після закінчення стажування (практики) подають до навчального відділу (частини, відділення) ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО звіт про підсумки військового стажування (практики) курсантів та слухачів із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення його (її) проведення (додаток 5).

16. Підготовка курсантів та слухачів до стажування (практики) здійснюється шляхом вивчення навчальних програм стажування (практики) та методичних рекомендацій щодо їх проведення.

Під час вивчення курсанти та слухачі засвоюють:

зміст навчальних занять (тренувань), що проводяться особисто;

участь у керівництві повсякденною діяльністю військової частини (установи, організації, підприємства);

необхідні документи, визначені методичними рекомендаціями, щодо проведення стажування (практики).

Курсанти та слухачі отримують індивідуальне завдання, журнал стажування або журнал виробничої практики, форма яких визначається ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО, вивчають порядок їх ведення та відпрацювання.

17. ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО в установленому порядку оформлюють документи на відрядження, довідки про надання допуску до державної таємниці, приписи на виконання завдань на період стажування (практики).

18. Командири військових частин (керівники установ, організацій, підприємств):

забезпечують проведення стажування (практику) курсантів та слухачів і відповідають за якість його (її) проведення;

перед початком стажування (практики) курсантів та слухачів видають наказ про проведення стажування (практики), в якому визначають строки його (її) проведення, посади, на яких курсанти та слухачі проходилимуть стажування (практику) осіб, відповідальних за організацію і проведення стажування (практики), та безпосередніх керівників стажування (практики) від військової частини (установи, організації, підприємства), порядок зустрічі, розміщення, харчування, матеріального забезпечення курсантів та слухачів та їх відправки до ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО;

після прибуття курсантів та слухачів до військової частини (установи, організації, підприємства) ознайомлюють їх із розпорядком дня, розташуванням казарм (гуртожитків), парків, об'єктів матеріально-технічної бази, із завданнями, що вирішуються військовою частиною (установою, організацією, підприємством), планом бойової підготовки (розкладом занять), заходами щодо охорони державної таємниці, а також із заходами з техніки безпеки під час практичних занять (робіт) на ОВТ, тактичних навчань і проведення стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин; відрекомендовують курсантів та слухачів, які прибули на стажування (практику), особовому складу військової частини (установи, організації, підприємства);

передбачають у місячних планах бойової підготовки військової частини (установи, організації, підприємства) заходи щодо забезпечення якісного проведення стажування (практики) курсантів та слухачів;

надсилають узагальнені відгуки до ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО.

Крім того, керівники установ (організацій, підприємств), на яких курсанти та слухачі ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО проходять практику:

ознайомлюють їх зі структурою, завданнями установи (організації, підприємства), розташуванням цехів (відділів, лабораторій), з характером та обсягом роботи на окремих ділянках, режимом робочого дня і заходами щодо охорони державної таємниці, а також із заходами з охорони праці та техніки безпеки на виробництві;

надають курсантам та слухачам можливість користування необхідною літературою, технічною та іншою документацією;

організують ознайомлення курсантів та слухачів з виробничо-економічною діяльністю установи (організації, підприємства), новими технічними досягненнями та передовими методами наукової

організації праці й виробництва, заходами щодо охорони навколишнього середовища.

19. Безпосередні керівники від військових частин (установ, організацій, підприємств), де проводиться стажування (практика):

здійснюють повсякденне керівництво діяльністю курсантів та слухачів у процесі стажування (практики);

відповідають за якісне виконання курсантами та слухачами навчальних програм стажування (практики) та стан їх військової дисципліни;

забезпечують умови, необхідні для повного і якісного виконання навчальної програми стажування та індивідуального завдання на стажування;

залучають курсантів та слухачів до проведення занять (заходів) у військовій частині (установі, організації, підприємства) та постійно надають їм допомогу у практичній роботі;

навчають курсантів та слухачів організації та проведенню заходів морально-психологічного забезпечення у військовій частині, формах та методах роботи у військових колективах.

20. Представники інженерно-технічного складу підприємства, які призначаються наказом керівника підприємства:

здійснюють безпосереднє керівництво практикою курсантів та слухачів на робочих місцях;

ознайомлюють курсантів та слухачів з технікою безпеки на робочому місці, з устаткуванням і технологічним оснащенням, технологічним процесом ремонту (виробництва), економікою й організацією виробництва у цеху (відділі, на робочому місці);

здійснюють практичне навчання курсантів та слухачів відповідно до навчальної програми практики та завдань на кожне робоче місце;

вивчають рівень підготовки, ділові та моральні якості курсантів та слухачів, їх ставлення до роботи;

повідомляють керівників практики від ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО та підприємства про всі зауваження стосовно роботи курсантів та слухачів, рівня їх підготовки, військової дисципліни та вносять свої пропозиції щодо поліпшення якості практики.

III. Проведення стажування (практики) курсантів та слухачів

1. Курсанти та слухачі ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО проходять стажування (практику) та виконують службові обов'язки (завдання) за призначенням під безпосереднім керівництвом посадових осіб військових частин (установ, організацій, підприємств). Стажування проводиться на типових

посадах, на які передбачається їх подальше призначення після закінчення ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО.

2. Після прибуття до військової частини (установи, організації, підприємства) та вивчення плану бойової підготовки військової частини (виробничого плану установи, організації, підприємства), ознайомлення з об'єктами матеріально-технічної бази, розпорядком дня і розкладом занять курсанти та слухачі складають особисті плани роботи на весь період стажування (практики) та подають їх на затвердження керівнику стажування (практики) від військової частини (установи, організації, підприємства).

3. Під час стажування (практики) курсанти та слухачі зобов'язані:

оволодіти навичками виконання функціональних обов'язків за посадою стажування (практики), визначати напрями розвитку особистісних і професійних якостей;

виконувати обов'язки за посадою, індивідуальні завдання та особистий план роботи;

вивчати нові форми роботи командирів (начальників) з керівництва повсякденною діяльністю військової частини (установи, організації, підприємства);

вести журнал стажування (практики).

Під час стажування (практики) курсанти та слухачі залучаються до проведення занять з особовим складом підрозділу військової частини (установи, організації, підприємства).

4. Після завершення стажування (практики):

курсанти та слухачі в журналі стажування (практики) складають письмовий звіт про виконання навчальної програми й індивідуального завдання;

керівник стажування від військової частини зазначає в журналі стажування (журналі виробничої практики) загальний висновок щодо ступеня та якості відпрацювання навчальної програми стажування (практики) курсантами та слухачами.

5. За результатами стажування (практики) на кожного курсанта та слухача безпосереднім керівником від військової частини (установи, організації, підприємства) складається Відгук про підсумки стажування (практики), форма якого наведена в додатку 6 до цього Порядку.

Відгуки підписуються керівниками стажування (практики) від військової частини (установи, організації, підприємства), затверджуються командирами військових частин (установ, організацій, підприємств) та скріплюються гербовою печаткою військової частини (установи, організації, підприємства), де проводилося(ся) стажування (практика) курсантів та слухачів.

IV. Підбиття результатів стажування (практики) курсантів та слухачів

1. Результати стажування (практики) кожного курсанта та слухача оцінюються під час заліку, що проводиться як захист складеного ним звіту про стажування (практику).

2. Захист звітів здійснюється на засіданні комісії, призначеної наказом керівника ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО після повернення курсантів та слухачів з місць проведення стажування (практики), але не пізніше ніж через місяць після його (її) завершення.

3. На захист подаються звіт про виконання навчальної програми та індивідуального завдання стажування (практики) курсантів та слухачів, оформлений у журналі стажування (практики), відгук про роботу курсанта та слухача, зошит з планами проведених занять (виконаних завдань, заходів). За потреби звіт про виконання навчальної програми стажування (практики) та індивідуального завдання оформлюється окремо, без використання журналу стажування (практики).

4. Комісія оцінює результати стажування (практики) на підставі попереднього вивчення звітних документів, відгуку, доповіді курсанта та слухача та його відповідей на поставлені запитання.

Під час оцінювання враховуються:

повнота та якість відпрацювання навчальної програми стажування (практики) й індивідуального завдання;

результати виконання службових обов'язків за посадою стажування (практики);

якість проведення занять, інших заходів під час стажування (практики);

уміння правильно організувати експлуатацію, збереження та ремонт ОБТ у різних умовах;

ступінь практичного освоєння технологічного процесу ремонту (виробництва) ОБТ, знання організації та управління виробництвом на підприємстві (у цеху, відділі, лабораторії), питань охорони навколишнього середовища;

зміст та якість оформлення звітних документів;

військова дисципліна курсанта та слухача під час стажування (практики) та його робота щодо зміцнення військової (трудової) дисципліни у військовій частині (установі, організації, підприємстві).

5.

У разі отримання курсантом та слухачем незадовільної оцінки під час захисту звіту, стажування (практики) проводиться повторно в підрозділах забезпечення освітнього процесу ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО. Строк повторного стажування (практики) визначається начальником ВВНЗ, ВВП ЗВО,

ЗФПВО. Після проведення стажування (практики) захист звіту проводиться повторно.

6. Загальні підсумки стажування (практики) обговорюються на засіданнях кафедр (циклових комісій), факультетів, інститутів та вченої (педагогічної) ради ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО.

7. На засіданні вченої (педагогічної) ради ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО розглядаються результати проведення стажування (практики) курсантів та слухачів, узагальнюється передовий досвід навчання, плануються заходи навчальної та методичної роботи з усунення виявлених недоліків і поліпшення організації та проведення стажування (практики) курсантів та слухачів.

V. Фінансове та матеріальне забезпечення стажування (практики) курсантів та слухачів

1. Фінансове забезпечення стажування (практики) курсантів та слухачів здійснюється ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО за рахунок кошторису відповідних бюджетних програм Міністерства оборони України.

2. Під час проходження практики у військових частинах (установах, організаціях, підприємствах) розмір витрат на її проведення визначається кошторисом витрат на проведення практики курсантів та слухачів, який розробляє ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО та погоджує з керівниками військових частин (установ, організацій, підприємств), де проводитиметься практика, з розрахунку вартості проходження практики одним курсантом та слухачем за тиждень.

{Пункт 2 розділу V із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

3. Кошторис витрат на проведення практики курсантів та слухачів затверджується керівниками структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та органів військового управління Збройних Сил України, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО.

Під час складання кошторису враховуються:

оплата праці безпосереднього керівника практики;

разові витрати на організацію та підбиття підсумків практики, укладання договору, проведення інструктажів, вибір місць практики тощо;

витрати на матеріальне забезпечення практики (використання електронно-обчислювальної техніки, розмножувальних машин, придбання матеріалів, експлуатація обладнання тощо).

4. Курсанти та слухачі на період проходження практики на роботі з несприятливими умовами праці безкоштовно забезпечуються спеціальним одягом та взуттям, іншими засобами особистого захисту, лікувально-профілактичним харчуванням у порядку та за нормами, установленими

законодавством України для військовослужбовців, працівників цієї військової частини (установи, організації, підприємства), які виконують таку роботу.

5. Курсанти та слухачі на період проходження стажування (практики) у військових частинах (організаціях, установах, підприємствах) Збройних Сил України забезпечуються харчуванням у порядку та за нормами, установленними законодавством.

У разі проходження стажування зазначеною категорією військовослужбовців в інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства України, виплачується грошова компенсація замість харчування за нормами, визначеними Положенням про продовольче забезпечення Збройних Сил України на мирний час, затвердженим наказом Міністерства оборони України від 09 грудня 2002 року № 402, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 20 грудня 2002 року за № 992/7280.

{Абзац другий пункту 5 розділу V із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

6. Проїзд курсантів та слухачів до місць стажування (практики) та у зворотному напрямку сплачується за рахунок Міністерства оборони України в межах кошторисних призначень, виділених на зазначені цілі.

7. Командири військових частин, керівники установ (організацій, підприємств) зобов'язані забезпечити курсантів та слухачів житловими приміщеннями та постільними речами.

8. Оплата відрядження керівникам стажування (практики) курсантів та слухачів від ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО здійснюється у порядку, визначеному законодавством України.

9. Строки та витрати часу на керівництво стажуванням (практикою) від ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО, кількість курсантів та слухачів у групах стажування (практики) установлюються начальником ВВНЗ, ВВП ЗВО, ЗФПВО відповідно до навчальних планів.

Директор Департаменту військової освіти та науки Міністерства оборони України	В. Мірненко
--	--------------------

Додаток 1 до Порядку організації і проведення військового стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної

**та інших видів практики курсантів
та слухачів вищих військових
навчальних закладів, військових
навчальних підрозділів закладів
вищої освіти та закладів фахової
передвищої військової освіти
(пункт 2 розділу II)**

Заявка

**на виділення місць для проходження стажування (практики) курсантами та слухачами у
військових частинах (установах, організаціях, підприємствах)**

{Додаток 1 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

Додаток 2

**до Порядку організації і проведення
військового стажування, навчальної,
виробничої, ремонтної, корабельної
та інших видів практики курсантів
та слухачів вищих військових
навчальних закладів, військових
навчальних підрозділів закладів
вищої освіти та закладів фахової
передвищої військової освіти
(пункт 3 розділу II)**

План

проведення стажування (практики) курсантів та слухачів ВВНЗ, ВНП ЗВО, ЗФПВО

{Додаток 2 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

Додаток 3

**до Порядку організації і проведення
військового стажування, навчальної,
виробничої, ремонтної, корабельної
та інших видів практики курсантів
та слухачів вищих військових**

**навчальних закладів, військових
навчальних підрозділів закладів
вищої освіти та закладів фахової
передвищої освіти
(пункт 5 розділу II)**

Список

**слухачів Національного університету оборони України, які здобувають оперативний рівень
військової освіти**

{Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

Додаток 4

**до Порядку організації і проведення
військового стажування, навчальної,
виробничої, ремонтної, корабельної
та інших видів практики курсантів
та слухачів вищих військових
навчальних закладів, військових
навчальних підрозділів закладів
вищої освіти та закладів фахової
передвищої військової освіти
(пункт 15 розділу II)**

ПЛАН

роботи керівника стажування (практики)

{Додаток 4 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

Додаток 5

**до Порядку організації і проведення
військового стажування, навчальної,
виробничої, ремонтної, корабельної
та інших видів практики курсантів
та слухачів вищих військових
навчальних закладів, військових
навчальних підрозділів закладів**

**вищої освіти та закладів фахової
передвищої військової освіти
(пункт 15 розділу II)**

Звіт

про підсумки військового стажування (практики) курсантів та слухачів

{Додаток 5 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}

Додаток 6

**до Порядку організації і проведення
військового стажування, навчальної,
виробничої, ремонтної, корабельної
та інших видів практики курсантів
та слухачів вищих військових
навчальних закладів, військових
навчальних підрозділів закладів
вищої освіти та закладів фахової
передвищої військової освіти
(пункт 5 розділу III)**

Відгук

про підсумки стажування (практики) курсанта (слухача)

{Додаток 6 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 73 від 01.02.2024}